

รายงานการเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ : การสืบทอด อนุรักษ์ และพัฒนาเชิงนวัตกรรมของมรดกทางวัฒนธรรม
ระดับภูมิภาค หลักสูตรการฝึกอบรมนานาชาติ ครั้งที่ ๒ “การบูรณะคัมภีร์ใบลาน”

Heritage of Regional Cultural Legacy: Inheritance, Protection, and Development
The Second International Training Course on the Restoration of Palm-Leaf Manuscripts

ณ ห้องสมุดเขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
(Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture Library, Yunnan Provincial, People's Republic of China)

ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๘
(รวมวันเดินทางไป - กลับ)

โดย
นางสาวสุคนธ์ทิพย์ จันทะลุน
บรรณารักษ์ชำนาญการ

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่
สำนักศิลปากรที่ ๗ เชียงใหม่ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

รายงานการเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน

๑. ชื่อโครงการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : การสืบทอด อนุรักษ์ และพัฒนาเชิงนวัตกรรมของมรดกทางวัฒนธรรมระดับภูมิภาค หลักสูตรการฝึกอบรมนานาชาติ ครั้งที่ ๒ “การบูรณะคัมภีร์ใบลาน” (Heritage of Regional Cultural Legacy: Inheritance, Protection, and Development – The Second International Training Course on the Restoration of Palm-Leaf Manuscripts)

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเพิ่มความตระหนักรู้ ปลุกฝัง และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานในระดับภูมิภาค

๒.๒ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ระหว่างบุคลากรในด้านการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน

๒.๓ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการฝึกปฏิบัติงานในด้านการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานระหว่างประเทศ

๓. กำหนดการ

วันที่ ๑๘ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ (รวมวันเดินทางไป - กลับ)

๔. สถานที่

ห้องสมุดเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน (Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture Library, Yunnan Provincial, People's Republic of China)

๕. หน่วยงานผู้จัด

ห้องสมุดเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน (Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture Library, Yunnan Provincial, People's Republic of China)

๖. หน่วยงานสนับสนุน

- ๖.๑ สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน
(Institute for Preservation and Conservation of Chinese Ancient Books, Fudan University Library)
- ๖.๒ ศูนย์อนุรักษ์หนังสือโบราณมณฑลยูนนาน ห้องสมุดมณฑลยูนนาน
(Yunnan Provincial Ancient Books Preservation Center, Yunnan Provincial Library)
- ๖.๓ สถานีงานวิชาการ Yang Yuliang มณฑลยูนนาน
(Yunnan Province Academician Yang Yuliang Workstation)
- ๖.๔ สำนักงานวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา
(Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture Culture and Tourism Bureau)

๗. กิจกรรม

๑. การบรรยายทางวิชาการและนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวกับเอกสารโบราณ การซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และนักวิชาการ จาก ๓ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
๒. การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ โดยวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัยและนักวิชาการ สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน (Institute for Preservation and Conservation of Chinese Ancient Books, Fudan University Library)
๓. การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม ด้านเอกสารโบราณและอักษรภาษาไทยถิ่น ศูนย์ฝึกอบรมเทคนิคการทำคัมภีร์โบราณ และศูนย์การเรียนรู้อักษรไทลื้อ ภาษาไทลื้อ หมู่บ้านไทลื้อกาหลันป่า เขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

๘. คณะผู้แทนไทย

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่ สำนักศิลปากรที่ ๗ เชียงใหม่ กรมศิลปากร
กระทรวงวัฒนธรรม

นางสาวสุคนธ์ทิพย์ จันทะลุน บรรณารักษ์ชำนาญการ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

๑. นายวุฒิชัย สืบสอน	รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
๒. นายภวัต ณ สิงห์ทร	นักวิชาการวัฒนธรรม
๓. นางสาวรัชณี ดียิ่ง	ผู้ช่วยวิจัย ศูนย์โบราณคดีศึกษา

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ หัวหน้ากลุ่มงานบริการวิชาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๙. สรุปสาระของกิจกรรม

การอบรมเชิงปฏิบัติการ : การสืบทอด อนุรักษ์ และพัฒนาเชิงนวัตกรรมของมรดกทางวัฒนธรรมระดับภูมิภาค หลักสูตรการฝึกอบรมนานาชาติ ครั้งที่ ๒ “การบูรณะคัมภีร์ใบลาน” ในครั้งนี้ จัดขึ้น ณ ห้องสมุดเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้เข้าร่วมอบรมเป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย นักวิชาการ และบุคลากรของหน่วยงานด้านมรดกทางวัฒนธรรมจาก ๓ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวนทั้งหมด ๔๗ คน จากหน่วยงาน ๒๐ แห่ง ได้แก่ ๑. พระราชวังโปตาลาทิเบต ๒. สำนักงานแปลภาษาทิเบต ๓. ห้องสมุดมณฑลยูนนาน ๔. หอจดหมายเหตุเมืองเหมิงไห่ ๕. วิทยาลัยพุทธศาสนาสิบสองปันนา ๖. วิทยาลัยพุทธศาสนาบาลีชั้นสูงจีน ๗. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสิบสองปันนา ๘. ห้องสมุดจิงหง ๙. ห้องสมุดเมืองลา ๑๐. วิทยาลัยการแพทย์ไท ๑๑. วิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคนิคสิบสองปันนา ๑๒. หอจดหมายเหตุของรัฐ ๑๓. มหาวิทยาลัยครูยูนนาน ๑๔. สำนักกิจการชาติพันธุ์และศาสนาสิบสองปันนา ๑๕. สำนักงานหนังสือโบราณ มณฑลยูนนาน ๑๖. ร้านหนังสือบันย่า ๑๗. สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ๑๘. หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่ ๑๙. สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ ๒๐. หอสมุดแห่งชาติลาว

การฝึกอบรมบูรณะคัมภีร์ใบลานในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการบรรยายทางวิชาการและนำเสนอข้อมูลผลการศึกษาจากงานวิจัยที่ค้นพบโดยผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย นักวิชาการ และบรรยายทฤษฎี วิธีการแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน พร้อมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงแก่ผู้เข้าร่วมอบรม มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ในการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน ซึ่งในระหว่างการฝึกอบรมปฏิบัติการผู้เข้าร่วมอบรมได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ ความรู้เกี่ยวกับการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน โดยผู้เข้าร่วมอบรมในครั้งนี้สามารถซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานได้ทั้งหมด ๔ รายการ จำนวน ๕๐ ใบ รวม ๑๐๐ หน้า มีทั้งคัมภีร์พุทธศาสนา และนิทานพื้นบ้านของชาวไทย โดยสรุปสาระของกิจกรรม ดังนี้

วันพุธที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ภาคเช้า เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

พิธีเปิดการฝึกอบรมนานาชาติ ครั้งที่ ๒ “การบูรณะคัมภีร์ใบลาน” โดยมีการกล่าวต้อนรับ สุนทรพจน์ และเปิดการอบรม พร้อมแนะนำผู้เข้าร่วมอบรมจากประเทศไทย จำนวน ๕ ราย และประเทศลาว จำนวน ๓ ราย จากนั้นร่วมพิธีเปิดและเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์คัมภีร์ใบลานสิบสองปันนา และห้องซ่อมแซมอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของสำนักงานวิชาการ Yang Yulianing มณฑลยูนนาน สถาบันอนุรักษ์ และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน และห้องสมุดเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเป็นศูนย์วิชาการ ดำเนินการวิจัย พัฒนา ซ่อมแซม อนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานในระดับภูมิภาค

การบรรยายหัวข้อ “คัมภีร์ไบเบิล: แนวคิด ต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของวรรณกรรมไบเบิล” (วิทยากรโดย รองศาสตราจารย์ Zhou Ya จากมหาวิทยาลัยยูนนาน) คัมภีร์ไบเบิลเป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยไบเบิลเป็นหนึ่งในวัสดุการเขียนที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ปรากฏครั้งแรกในอินเดียโบราณราวศตวรรษที่ ๕ ก่อนคริสตกาล สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานเป็นเวลากว่า ๒,๐๐๐ ปี ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นสื่อในการบันทึกคัมภีร์ทางศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ ในอดีตมีอิทธิพลต่อกลุ่มชาติพันธุ์ของจีนซึ่งเป็นผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา เช่น ชาวฮั่น ทิเบต มองโกล เป็นต้น อีกทั้งคัมภีร์ไบเบิลยังมีการแพร่หลายในพื้นที่ที่มีชาวไทอาศัยอยู่ เช่น เมืองสิบสองปันนา คัมภีร์ไบเบิลจึงนับว่ามีคุณค่าทั้งในเชิงประวัติศาสตร์และร่วมสมัย เป็นหลักฐานทางด้านตัวอักษรที่รวบรวมวัฒนธรรมดั้งเดิมอันล้ำค่าของชนชาติจีน ตลอดจนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การบรรยายหัวข้อ “มุมมองและการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างภาษาของคัมภีร์ไบเบิล: คัมภีร์ไบเบิลของชาวไท และพม่า” (วิทยากรโดย Yi Wang จากสำนักงานวางแผนและจัดพิมพ์หนังสือโบราณของชนกลุ่มน้อยแห่งมณฑลยูนนาน) การศึกษาเชิงเปรียบเทียบภาษาของคัมภีร์ไบเบิล โดยนำหลักการคิดเชิงเปรียบเทียบข้อความในรูปแบบภาษาต่างๆ ลักษณะของการสืบทอดในภูมิภาคต่างๆ การประยุกต์ใช้พระคัมภีร์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จากผลการศึกษานำไปสู่มุมมองของแนวคิดสร้างระบบนิเวศในการพัฒนาร่วมกัน ๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑. พัฒนามาตรฐานที่เป็นเอกภาพ ๒. โครงการวิจัยระหว่างภาษาของคัมภีร์ไบเบิล และ ๓. ชุมชนอนุรักษ์และวิจัยคัมภีร์ไบเบิล

ภาคบ่าย เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

การบรรยายหัวข้อ “ความก้าวหน้าการวิจัยจุลินทรีย์ในการจำแนกประเภทและการป้องกันจุลินทรีย์บนพื้นผิวของไบเบิล” (วิทยากรโดย Huang Yanyan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) ไบเบิลมีเส้นใยหยาบกว่าและใบหนากว่า เมื่อเทียบกับกระดาษโบราณ ชนิดของจุลินทรีย์และอันตรายที่เกิดบนผิวไบเบิล คือ เชื้อรา ซึ่งจะย่อยสลายเซลลูโลสทำให้เส้นใยขาดความแข็งแรง มีการเปลี่ยนสีและเกิดคราบ มีการผลิตกรดอินทรีย์มากขึ้นเร่งความเสียหายให้กับไบเบิล โดยวิธีการควบคุมเชื้อราบนผิวไบเบิล คือ การใช้แอลกอฮอล์ความเข้มข้น ๗๐-๗๕% ทำความสะอาด การรมยาด้วยสารเคมี ยาฆ่าแมลงที่มีความเป็นพิษต่ำ เช่น ฟอร์มาลดีไฮด์ เอทิลีนออกไซด์ เป็นต้น การฆ่าเชื้อทางกายภาพ สุญญากาศ แช่แข็ง รังสีไอโซโทปรังสีโคบอลต์-๖๐ (Co) และซีเซียม-๑๓๗ รวมทั้งการป้องกันด้านสิ่งแวดล้อม การฟอกอากาศทั้งภายในและภายนอกอาคาร การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณออกซิเจน และยาต้านเชื้อรา

การบรรยายหัวข้อ “ทฤษฎีและการปฏิบัติในการจัดทำรายการหนังสือโบราณ” (วิทยากรโดย Qin Ying สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) การจัดทำรายการหนังสือโบราณมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ ๑. กำหนดโครงสร้างของการจัดทำรายการบรรณานุกรม ๒. ลงรายการบรรณานุกรม ทั้งบัตรรายการ การลงรายการแบบ MARC ฐานข้อมูลออนไลน์ (OPAC) และข้อมูลเมทาดาตา ๓. พัฒนาแพลตฟอร์มจัดทำรายการหนังสือโบราณ เช่น ซอฟต์แวร์ Aleph ซอฟต์แวร์ Achieve Space และ

แพลตฟอร์มสำรวจหนังสือโบราณ ๔. มาตรฐานการจัดทำรายการหนังสือโบราณ เช่น หลักเกณฑ์สำหรับการจัดทำหนังสือโบราณ (GB/T 3792.7-2008) เป็นต้น ๕.การจัดทำสารบัญ จำแนกและบันทึกข้อมูลต่างๆ ลักษณะเฉพาะของหนังสือโบราณ ๖. มาตรฐานสำหรับการประมวลผลและเผยแพร่หนังสือโบราณในรูปแบบดิจิทัล และ ๗. การสร้างแพลตฟอร์มการแปลงหนังสือโบราณเป็นดิจิทัลของมหาวิทยาลัยฟู้ตัน และโครงสร้างการแปลงระบบ DTP CPAM

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

ภาคเช้า เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

การบรรยายหัวข้อ “โครงการอนุรักษ์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย ค.ศ. ๒๐๐๓ - ๒๐๒๔” (วิทยากรโดย นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ จากสถาบันวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) จากการสลายตัวของอักษรธรรมและอักษรไทยน้อยบนหนังสือโบราณของภาคอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เห็นความสำคัญของงานด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาประเภทเอกสารโบราณ จึงได้สนับสนุนให้จัดตั้งโครงการเพื่อฟื้นฟูเอกสารโบราณ ดำเนินการสำรวจและอนุรักษ์ ปรังวรตเนื้อหาจากเอกสารโบราณ และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรโบราณ ในการปฏิบัติงานของโครงการมีขั้นตอนเพื่อการอนุรักษ์ ๑๐ ขั้นตอน ประกอบด้วย ๑. แก้ว ๒. กวด ๓. กอก ๔. ก่าย ๕. ถ่าย ๖. ถอด ๗. ห่อ ๘. ฮัด ๙. มัด และ ๑๐. ฮ้อย โดยตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน สามารถดำเนินการสำรวจและจัดระบบบัญชีเอกสารโบราณ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๖๘ จำนวนทั้งหมด ๒๑ หมวด ๑๒,๓๔๓ รายการ/มัด ๑๑๗,๙๓๕ ผูก/เล่ม

การบรรยายหัวข้อ “หอสมุดแห่งชาติลาว การสำรวจและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ” (วิทยากรโดยนางภูคำทองพานิช จากหอสมุดแห่งชาติลาว) หอสมุดแห่งชาติลาว ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ สังกัดกรมวรรณกรรมและการพิมพ์ กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ภารกิจประการหนึ่งคือ รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของลาว มีการจัดเก็บและบริการคัมภีร์โบราณ ครอบคลุมหลายสาขา เช่น พุทธศาสนา กฎหมายโบราณ ตำราแพทย์ ตำนาน คำสอน ประวัติศาสตร์ วรรณคดี เป็นต้น โดยการสำรวจ ตรวจสอบและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณของหอสมุดแห่งชาติลาว เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๒๑ ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบ และอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ปีละครั้งในวัดต่างๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีโครงการความร่วมมือกันระหว่างหอสมุดแห่งชาติลาว และสาธารณรัฐเกาหลี พัฒนาคัลงข้อมูลดิจิทัลของเอกสารทางวัฒนธรรมลาว ระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๒๒ - ๒๐๒๕

ภาคบ่าย เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

การบรรยายทฤษฎี วิธีการและแนวปฏิบัติในการบูรณะ ซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน (วิทยากรโดย Li Yan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) พื้นฐานและเทคนิค ในการปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน มีรายละเอียดดังนี้ ๑. ลักษณะเฉพาะของคัมภีร์ใบลาน ทั้งวัสดุที่ใช้ การผลิต วิธีการบันทึก เนื้อหาที่บันทึก ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่ความเสื่อมสภาพของคัมภีร์ใบลาน ๒. การวิเคราะห์กรณีการซ่อมแซม การระบุปัญหา ไปสู่การเสนอแนวทางแก้ไข ๓. ขั้นตอนการดำเนินการ ซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน ๔. การป้องกันและการบำรุงรักษาคัมภีร์ใบลานหลังการซ่อมแซมและ อนุรักษ์ และ ๕. คำถามและแนวทางแก้ไขที่พบบ่อย พร้อมทั้งข้อมูลอ้างอิงและแหล่งข้อมูล

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน มีรายละเอียดดังนี้

๑. การแนะนำเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน พร้อมวัตถุประสงค์ในการใช้งาน รายละเอียดและคุณสมบัติ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๒. การบันทึกคำอธิบาย รายละเอียด ตัวบ่งชี้ ลักษณะ สภาพของคัมภีร์ใบลานก่อนที่จะดำเนินการ ซ่อมแซมและอนุรักษ์ ประกอบด้วย ๑) ข้อมูลพื้นฐานของคัมภีร์ใบลาน เช่น ชื่อเรื่อง อักษร ภาษา เป็นต้น ๒) ข้อมูลรูปร่าง จำนวนหน้า เนื้อหา ๓) ข้อมูลลักษณะความเสียหาย การเสื่อมสภาพ สภาพแวดล้อมและ การจัดเก็บรักษา

วันศุกร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

ภาคเช้า เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน (วิทยากรโดย Li Yan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟู หนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) มีรายละเอียดดังนี้

๑. การบันทึกภาพคัมภีร์ใบลานทั้งหมดก่อนดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์ เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูล หลักฐานสภาพปัจจุบัน โดยดำเนินการถ่ายภาพใบลานทั้งมัด ทีละใบ ทีละหน้า ตำแหน่งที่ถ่ายภาพ ควรครอบคลุมทั้งใบลาน สภาพความเสียหาย คราบรอยเปื้อน รอยฉีก ขาด และการเสื่อมสลายของเส้นใย ใบลานทั้งหมด พร้อมใช้แถบสีวางกำกับ

๒. การตรวจสอบและวิเคราะห์ประเภทเม็ดเงิน องค์ประกอบวัสดุหมึก จุลินทรีย์ เชื้อรา และสิ่งแปลกปลอมบนพื้นผิวใบลาน คุณสมบัติทางกายภาพและเคมีพื้นฐาน เพื่อดำเนินการตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลตามกระบวนการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

๓. การวัดความหนา โดยใช้เครื่องวัดความหนาแบบดิจิทัลไมโครมิเตอร์ รุ่น SYA1703735 วิเคราะห์ ผลตามมาตรฐานแห่งชาติ GB/T451.2-2002 เรื่อง “การกำหนดความหนาของกระดาษและกระดาษแข็ง” การวัดความหนาจะช่วยให้ประเมินวัสดุและความเหมาะสมของใบลานที่จะนำมาใช้ในการซ่อมแซมและ อนุรักษ์ได้อย่างเหมาะสม โดยตำแหน่งในการวัดความหนา ควรเลือกบริเวณที่ไม่ได้รับความเสียหาย หรือค่อนข้างสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งใบลาน ด้านซ้าย-กลาง-ขวา เพื่อให้แน่ใจในความถูกต้องและความ น่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้

๔. การวัดสี โดยใช้เครื่องคัลเลอร์มิเตอร์สากล รุ่น NR10QC และอ้างอิงตามระบบสี CIE1976-L*a*b* ของคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยการส่องสว่าง การวัดค่าสีเป็นพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับการปรับสีและเลือกใช้วัสดุในการซ่อมแซมและอนุรักษ์ที่เหมาะสม โดยสีของโบลานที่ใช้ซ่อมแซมจะต้องใกล้เคียงกับสีของโบลานดั้งเดิมมากที่สุด เพื่อรักษาความกลมกลืนของเอกสารต้นฉบับไว้ โดยตำแหน่งวัดค่าสี ควรครอบคลุมทั้งโบลาน ด้านซ้าย-กลาง-ขวา ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง หลีกเลี่ยงบริเวณที่มีข้อความ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและแม่นยำ

ภาคบ่าย เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์โบลาน มีรายละเอียดดังนี้

๑. การวัดค่า pH โดยใช้เครื่องวัด pH รุ่น H199171 จะช่วยประเมินสภาพแวดล้อมความเป็นกรด - ด่างของโบลาน และพิจารณาว่าจำเป็นต้องทำการลดความเป็นกรดหรือไม่ หากโบลานมีสภาพเป็นกรดจะเร่งการเสื่อมสภาพและความเสียหาย ซึ่งค่าความเป็นกลางอยู่ที่ประมาณ pH7 โดยตำแหน่งในการวัด pH ควรครอบคลุมทั้งโบลาน ด้านซ้าย-กลาง-ขวา ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เพื่อให้ได้ข้อมูลการวัดที่ครอบคลุมและแม่นยำ

๒. การเตรียมวัสดุ ดำเนินการคัดเลือกโบลานแผ่นใหม่ที่จะนำมาใช้ในการซ่อมแซมและอนุรักษ์ โดยพิจารณาขนาด ความกว้าง ความยาว ความหนา ค่าสี ค่า pH ลายเส้นที่มีสภาพเหมือนหรือค่อนข้างใกล้เคียงกับต้นฉบับที่เสียหาย จากนั้นนำไปแช่น้ำสะอาด ทิ้งไว้ประมาณ ๑๕-๒๐ นาที เพื่อให้โบลานใหม่มีความอ่อนตัวลง นำขึ้นมาตากให้แห้ง วางลงบนกระดาษสาและใช้แผ่นไม้ขนาดใหญ่หรือโลหะหนักวางทับลงไปอีกครั้ง เพื่อให้โบลานตรง ไม่โค้งงอ บิดเสียรูปทรง

๓. การเตรียมวัสดุสำหรับใช้ผสมกับกาวพลาสติกเรซิน ใช้โบลานแผ่นใหม่นำไปบดให้เป็นผงละเอียด ซึ่งผงโบลานเมื่อนำไปผสมเข้ากับกาวพลาสติกเรซินที่ใช้ซ่อมแซมและอนุรักษ์ จะทำให้โบลานมีความแข็งแรงทางโครงสร้างโมเลกุล เพื่อให้กลับมามีสภาพใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุด

การบรรยายหัวข้อ “การอนุรักษ์และบำรุงรักษาคัมภีร์โบลาน” (วิทยากรโดย Wang Shan จากสถาบันวิจัยมรดกวัฒนธรรมจีน) การอนุรักษ์และบำรุงรักษามีกระบวนการคล้ายกับทางเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย ๑. การควบคุมอุณหภูมิและความชื้น โดยอุณหภูมิที่เหมาะสม ๑๘-๒๒ องศาเซลเซียส หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอย่างฉับพลัน ความชื้นสัมพัทธ์ควรอยู่ที่ ๕๐% หากความชื้นสูงเกินไปทำให้เกิดเชื้อรา น้อยเกินไปทำให้แตก ๒. หลีกเลี่ยงแสงแดดโดยตรง ควรใช้โคมไฟที่กรองรังสีอัลตราไวโอเลต เพื่อลดความเสียหายจากแสง ๓. การป้องกันแมลงและหนู ใช้วิธีตามธรรมชาติ วางสมุนไพรแบบดั้งเดิม ในวัดของชนชาติไทในมณฑลยูนนาน พริกเสฉวนถูกนำมาใช้เป็นยาไล่แมลงตามธรรมชาติ ๔. การกำจัดฝุ่นและป้องกันการติดเกาะของสิ่งสกปรก และ ๕. การจัดเก็บในที่ที่เหมาะสม วางแนวราบ ใช้ความระมัดระวังในการหยิบจับใช้งาน

วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

ภาคเช้า เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. และ ภาคบ่าย เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน (วิทยากรโดย Li Yan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) มีรายละเอียดดังนี้

๑. การทำความสะอาด การกำจัดคราบรอยเปื้อนของเอกสารใบลาน ใช้แปรงขนอ่อน ผ้าฝ้าย หรือ ฟองน้ำ เช็ดความสะอาดฝุ่นและเชื้อราบนพื้นผิวของใบลาน สำหรับบริเวณที่มีเชื้อราหรือรอยคราบเปื้อนมาก ให้เช็ดและทำความสะอาดด้วยน้ำเปล่า เพื่อป้องกันความเสียหายเพิ่มเติม

๒. การเตรียมวัสดุที่จะใช้ในการซ่อมแซมและอนุรักษ์ ทั้งใบลานแผ่นใหม่ เส้นใยใบลาน กาวพลาสติกเจียนผสมผงใบลาน และวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ตามหลักการ “แทรกแซงให้น้อยที่สุด” และ “ความสามารถในการย้อนกลับ” เมื่อซ่อมแซมแล้วควรมีสภาพสมบูรณ์หรือใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

๓. การฟื้นฟู ซ่อมแซมและอนุรักษ์ใบลานที่ได้รับความเสียหายเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ จากลักษณะขาดสูญหาย หลุดหาย และการเสื่อมสภาพของเส้นใย โดยกระบวนการซ่อมแซมและอนุรักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

๑) ตัดแต่งใบลานที่เสียหาย จากการฉีกขาด หลุดหรือเส้นใยเสื่อมสภาพออก โดยใช้ใบมีด ผ่าตัดปรับแต่งให้เรียบร้อย จากนั้นเลือกใบลานแผ่นใหม่ที่มีลักษณะคล้ายหรือใกล้เคียงกันมาวางทาบลงตามรอยเสียหาย ใช้เข็มเงินทำการสลักหรือฉลุใบลานตามรอยที่ได้รับความเสียหายให้หลุดออกมา เพื่อใช้เสริมส่วนที่ขาดหายไปของใบลานต้นฉบับ

๒) ซ่อมแซมโดยใช้กาวพลาสติกเจียนผสมกับผงใบลาน จากนั้นใช้พู่กันหัวแบบซิลิโคน ทากาวลงตามขอบผิวของใบลานที่ได้ตัดแต่งไว้แล้ว ไม่ควรทาหนาเกินไป เพราะจะทำให้เห็นรอยต่อที่ชัดเจน และผิวของใบลานจะไม่เรียบเนียน นำใบลานที่ทากาวแล้ววางประกบติดกับต้นฉบับเดิม จากนั้นทำการทากาวเกลี่ยเบาๆ บริเวณรอยเชื่อมต่อของใบลานทั้งสองส่วนให้ติดกันสนิท

๔. การฟื้นฟู ซ่อมแซมและอนุรักษ์ใบลานที่ได้รับความเสียหายเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก จากลักษณะรอยแตก เป็นร่อง รูขนาดเล็ก และรูพรุนขนาดใหญ่ โดยกระบวนการซ่อมแซมและอนุรักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

๑) แปร่งปิดทำความสะอาดบริเวณที่แตก เป็นร่อง หรือเป็นรูให้เรียบร้อย ใช้พู่กันหัวแบบซิลิโคน ทากาวพลาสติกเจียนลงตรงบริเวณที่ชำรุดบนผิวของใบลาน จากนั้นใช้ผงใบลานหรือเยื่อใบลานวางลงบริเวณที่ได้ทากาวไว้แล้วเกลี่ยเบาๆ ไม่ควรทาหนาเกินไป ให้ครอบคลุมรอยแตก ร่อง หรือรูพรุน จนมองไม่เห็นความเสียหาย

๒) หากใบลานเป็นช่องว่าง หรือเยื่อใบลานมีการหลุดออก แต่ยังไม่ขาดออกจากพื้นผิวใบลาน ให้ใช้คีมคีบจัดวางเรียงเส้นใยของใบลานให้เป็นแนวเดียวกัน ใช้โพลีไวนิลแอลกอฮอล์ (PVA) ทาลงไปตามแนวของเส้นใยและผิวใบลานบางๆ จนเส้นใยใบลานยึดติดกับพื้นผิวใบลานสนิทจนเรียบเป็นเนื้อเดียวกัน

๕. การรักษารูปร่างของไบลาน เพื่อให้ไบลานตรง ไม่โค้งงอ บิดเสียรูปทรง โดยวางไบลานที่ซ่อมแซมและอนุรักษ์เรียบร้อยแล้ว ลงบนกระดาษสาวางรองชั้นล่างและปิดทับชั้นบน จากนั้นใช้แผ่นไม้ขนาดใหญ่หรือโลหะหนากวางทับลงไปอีกครั้ง และทำการวางทิ้งไว้แบบนั้นให้แห้งสนิท ประมาณ ๑ คืน

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

ภาคเช้า เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ไบลาน (วิทยากรโดย Li Yan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) มีรายละเอียดดังนี้

๑. การตกแต่งและปรับปรุงทรงของไบลานที่ดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยตัดขอบไบลานให้ตรง มีขนาดเท่ากันทุกใบ เจาะรูร้อยเชือก ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

๒. การตรวจสอบและทดสอบสมรรถภาพทางกายภาพและเคมีขั้นพื้นฐานของไบลานที่ดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยการวัดความหนา การวัดค่าสี และการวัดค่า pH ของไบลานหลังดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์แล้ว ตำแหน่งที่วัดค่าจะเป็นบริเวณไบลานแผ่นใหม่ที่มีการเสริมเพิ่มเติมเข้าไป วัดค่าแต่ละใบจนครบ ทั้งด้านซ้าย-กลาง-ขวา กระบวนการวัดค่าหลังจากซ่อมแซมจะมีขั้นตอนเช่นเดียวกันกับการตรวจสอบและทดสอบสมรรถภาพทางกายภาพและเคมีขั้นพื้นฐานของไบลานก่อนดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลการวัดที่ครอบคลุม ถูกต้องและแม่นยำ

ภาคบ่าย เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

การบรรยายหัวข้อ “ความก้าวหน้าในการวิจัยพฤกษศาสตร์บนเอกสารไบลาน” (วิทยากร โดย Zhang Jingyu สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) จากการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์เกี่ยวกับไบลาน การจำแนกทางชีววิทยาและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของไบลานมีรูปร่างคล้ายดาบ ความยาวของใบจะเท่ากับความกว้างของใบ ซ่อดอกจะอยู่บริเวณส่วนบนสุดของลำต้น และอาจตายหลังจากออกดอก ผลมีเปลือกแข็ง ลักษณะทางเกษตรกรรมและเทคนิคการเพาะปลูก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการงอกของเมล็ด ได้แก่ ระยะเวลาพักตัวของเมล็ด ปริมาณออกซิเจน น้ำ ภาวะโภชนาการ อุณหภูมิ เนื้อดิน ศัตรูพืชและโรค เมล็ดทนทานไวต่ออุณหภูมิต่ำและสภาพแวดล้อมแห้งแล้ง ดินลานและไบลาน ถือเป็นพืชที่มีคุณค่าทั้งทางการวิจัย เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

การบรรยายหัวข้อ “ความก้าวหน้าในการศึกษาวัสดุศาสตร์ของคัมภีร์ไบลาน” (วิทยากรโดย Lui Peng สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) วัสดุสำหรับการเขียนและการพิมพ์ตั้งแต่ในอดีตมีหลายประเภท ทั้งกระดูกออราเคิล โคลน หิน กำแพง กระดาษปาปิรุส ผ้าไหม ไบไฟ และไบลาน ซึ่งกระบวนการผลิตกระดาษทำมือ ไบลาน และกระดาษปาปิรุส ก็มีความคล้ายคลึงกันในบางกระบวนการ เช่น การแช่ ต้ม นึ่ง ตาก ตี เป็นต้น การเลือกใช้วัสดุซ่อมแซมทางวิทยาศาสตร์ ต้องประเมินความเหมาะสม ลักษณะโครงสร้างและสภาวะการจัดเก็บ โดยไบลานมีโครงสร้างเป็นรูปท่อนและดูดซับความชื้นได้ดี สภาพแวดล้อมในการจัดเก็บความชื้นสัมพัทธ์ ๕๐% เพื่อลดความเสียหายจากความผันผวนของความชื้น นวัตกรรมวัสดุที่นำมาใช้ในครั้งนี้คือ กาวพลาสติกอร์เจียนสูตรเฉพาะที่ได้จากการวิจัย โครงสร้างโพลีเอคริ

ลาไมด์และเกลือแอมโมเนียมควอเตอร์นารีของแซคคาไรด์ มีฤทธิ์ต้านเชื้อราได้ดีที่สุด โดยการใช้งานร่วมกัน จะสร้างสมดุลระหว่างการปกป้องโครงสร้างและการปกป้องจากจุลินทรีย์ พร้อมทั้งมีการสาธิตการजार ไบโกลาน โดยวิทยากรจากศูนย์ฝึกอบรมเทคนิคการทำคัมภีร์ไบโกลาน ศูนย์วัฒนธรรมสิบสองปันนา หมู่บ้านไทลื้อ กาล้านป่า

ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๐๐ - ๑๙.๓๐ น.

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ไบโกลาน (วิทยากรโดย Li Yan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟู หนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) มีรายละเอียดดังนี้

๑. การบันทึกภาพคัมภีร์ไบโกลานทั้งหมดหลังดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์ เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูล หลักฐานสภาพปัจจุบัน โดยดำเนินการถ่ายภาพไบโกลานทั้งมัด ทีละใบ ทีละหน้า ตำแหน่งที่ถ่ายภาพ ครอบคลุมทั้งไบโกลาน บริเวณจุดที่ซ่อมแซมและอนุรักษ์แล้ว พร้อมใช้แถบสีวางกำกับ

๒. การบันทึกคำอธิบาย รายละเอียด ตัวบ่งชี้ ลักษณะ สภาพของไบโกลานหลังดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์แล้ว ประกอบด้วย ๑) กระบวนการที่ใช้ในการซ่อมแซมและอนุรักษ์ ๒) ลักษณะของไบโกลานหลังซ่อมแซม ๓) การประเมินผลการซ่อมแซม และ ๔) ข้อเสนอแนะในการซ่อมแซมและอนุรักษ์ไบโกลานในครั้งนี้

วันจันทร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ภาคเช้า เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ไบโกลาน (วิทยากรโดย Li Yan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟู หนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน) มีรายละเอียดดังนี้

การจัดทำเอกสารรายละเอียดการบูรณะ ซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ไบโกลาน ตรวจสอบข้อมูลในแบบ บันทึกการซ่อมแซมและอนุรักษ์ให้ถูกต้องครบถ้วน พร้อมทั้งจัดทำสื่อประกอบการนำเสนอรายงานผลการปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ไบโกลาน ประกอบด้วย ข้อมูลรายละเอียดก่อน-หลังการซ่อมแซม ขั้นตอน การปฏิบัติงาน และภาพประกอบ เพื่อนำเสนอและจัดแสดงนิทรรศการผลงานคัมภีร์ไบโกลานที่ได้ดำเนินการ ซ่อมแซมและอนุรักษ์เรียบร้อยแล้ว

ภาคบ่าย เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

การนำเสนอและจัดแสดงนิทรรศการผลงานคัมภีร์ไบโกลานที่ได้ดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์เรียบร้อยแล้ว โดยนำเสนอแบ่งออกตามกลุ่มที่ฝึกปฏิบัติงาน จำนวน ๔ กลุ่ม ประเด็นที่นำเสนอ ประกอบด้วย ๑. แนะนำสมาชิกในกลุ่มและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล ๒. ข้อมูลพื้นฐานของ ไบโกลาน ๓. กระบวนการซ่อมแซมและอนุรักษ์ ๔. สภาพของไบโกลานเปรียบเทียบรายละเอียดก่อน-หลัง พร้อมภาพถ่ายประกอบ และ ๕. สิ่งที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้จากตัวแทนผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละประเทศ โดยสิ่งที่ได้รับของผู้เข้าร่วมอบรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ได้รับเทคนิคใน การซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ไบโกลาน ซึ่งหลายกระบวนการสามารถไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยจะนำองค์ความรู้

ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานในประเทศของตน และหวังว่าในอนาคตจะได้เสริมสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่าง ๓ ประเทศ เพื่อร่วมกันพัฒนาโครงการอนุรักษ์และสืบทอดคัมภีร์ใบลานอย่างยั่งยืนในระยะยาว

พิธีสำเร็จการศึกษาและมอบเกียรติบัตรแก่ผู้เข้าร่วมอบรม โดย Mr.Zhou YangXix ผู้อำนวยการห้องสมุดเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน (Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture Library, Yunnan Provincial, People's Republic of China)

วันอังคารที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

ภาคเช้า เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. และ ภาคบ่าย เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม ด้านเอกสารใบลานและอักษรภาษาไทย ณ หมู่บ้านไทลื้อกาหลันป่า เขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นหมู่บ้านชาวไทลื้อโบราณที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งในสิบสองปันนา มีอายุเก่าแก่กว่า ๑,๔๐๐ ปี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง (แม่น้ำล้านช้าง) ชุมชนขนาดใหญ่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น บ้านเรือนยกสูง การทอผ้า วิถีชีวิต การแต่งกาย ประเพณี บ้านเรือน และภาษาถิ่นไทลื้อที่คล้ายกับไทยและลาวไว้ได้อย่างใกล้เคียงที่สุด ซึ่งนับว่าเป็นหมู่บ้านที่ยังคงรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมไทลื้อที่รัฐบาลจีนอนุรักษ์ไว้ แสดงถึงการกิน การอยู่ การแต่งกาย ภาษาพูด ภาษาเขียนที่เป็นต้นแบบของชาวไทลื้อในปัจจุบัน นอกจากนี้ได้ดูงานศูนย์ฝึกอบรมเทคนิคการทำคัมภีร์ใบลาน ภายใต้การดูแลของศูนย์วัฒนธรรมสิบสองปันนา ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับใบลานของสิบสองปันนา กระบวนการผลิตใบลาน การทำเหล็กจาร การจารใบลาน และศูนย์การเรียนรู้อักษรไทลื้อ ภาษาไทลื้อ ศึกษารูปแบบอักษรไทลื้อ การเขียนอักษรไทลื้อ การใช้พู่กันของชาวไทลื้อ

เวลา ๑๘.๒๐ - ๑๙.๒๐ น. เดินทางกลับสู่ประเทศไทยโดยสวัสดิภาพ

๑๐. ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

๑. การเข้าร่วมอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมนานาชาติ ครั้งที่ ๒ “การบูรณะคัมภีร์ไบเบิล” ในครั้งนี้ได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล เป็นโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้รูปแบบการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลเชิงนวัตกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานและพัฒนางานทางด้านเอกสารโบราณของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

๒. การพัฒนาเชิงนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีและวิทยาการที่เกี่ยวข้องมาพัฒนางานในปัจจุบัน ตั้งแต่การตรวจสอบ วิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ เคมีพื้นฐานและวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยประเมินนำไปสู่การวางแผนทาง การเลือกวัสดุ และวิธีการที่เหมาะสมที่สุดตามการอนุรักษ์และฟื้นฟูคัมภีร์ไบเบิล เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ทำงานด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมโดยตรง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นมาตรฐานสากล

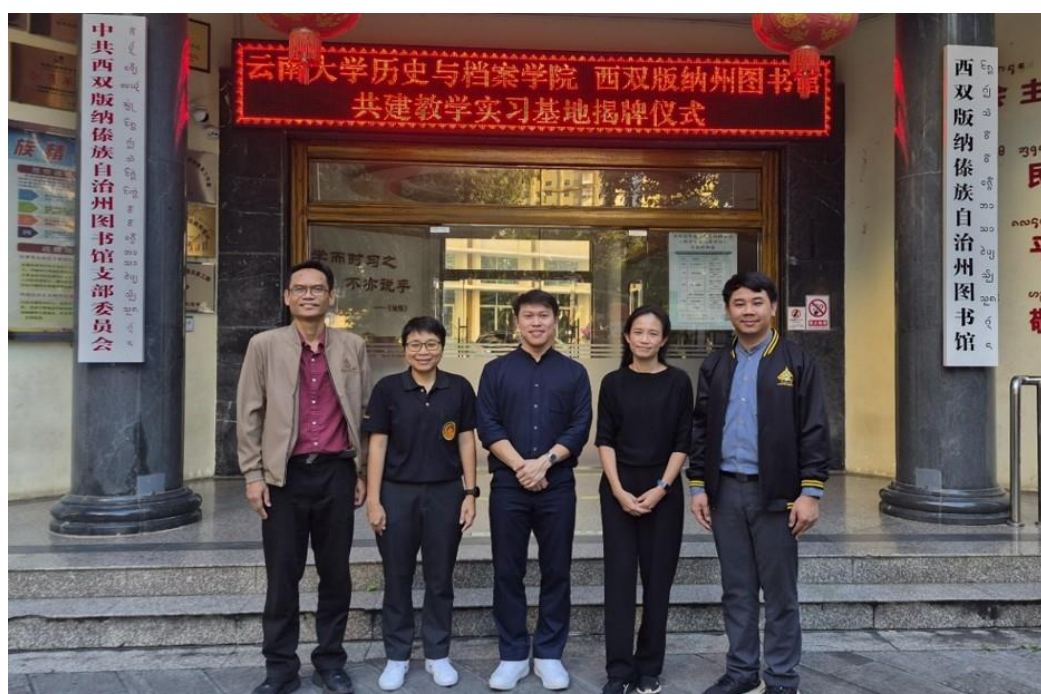
๓. การสานต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการอนุรักษ์เอกสารโบราณและมรดกทางวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ บุคลากร จัดโครงการกิจกรรม นิทรรศการร่วมกันระหว่างประเทศ เพื่อให้เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการอนุรักษ์นี้เข้มแข็งและยั่งยืนยิ่งขึ้นในระยะยาว

นางสาวสุคนธ์ทิพย์ จันทะลุน
บรรณารักษ์ชำนาญการ
ผู้สรุปผลการเดินทางไปราชการ

ภาพประกอบการเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน
ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

คณะวิทยากร คณะผู้จัดการอบรม และคณะผู้เข้าร่วมการอบรม

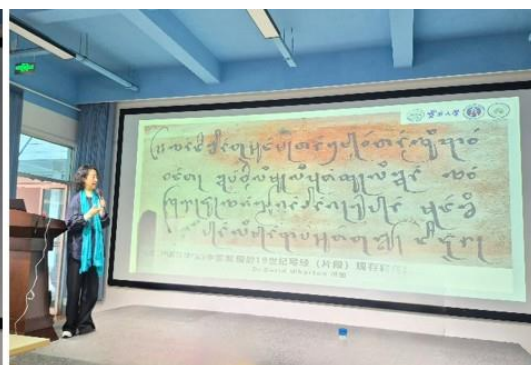

คณะผู้เข้าร่วมอบรมจากประเทศไทย

พิธีเปิดการฝึกอบรมนานาชาติ ครั้งที่ ๒ การบูรณะคัมภีร์ใบลาน
พิธีเปิดและเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์คัมภีร์ใบลานสิบสองปันนา และห้องซ่อมแซมอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน

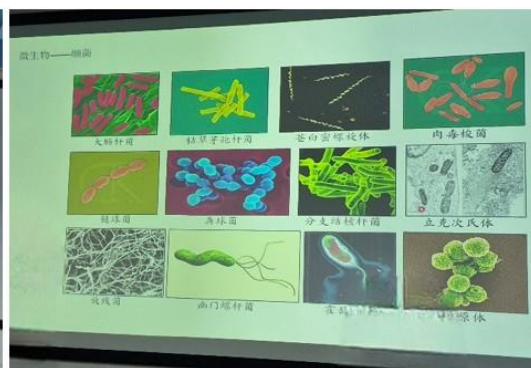
การบรรยายทางวิชาการและนำเสนอผลการศึกษาจากงานวิจัยที่ค้นพบของผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย นักวิชาการ
จากสาธารณรัฐประชาชนจีน ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

“คัมภีร์ใบลาน: แนวคิด ต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของวรรณกรรมใบลาน”
วิทยากรโดย รองศาสตราจารย์ Zhou Ya จากมหาวิทยาลัยยูนนาน

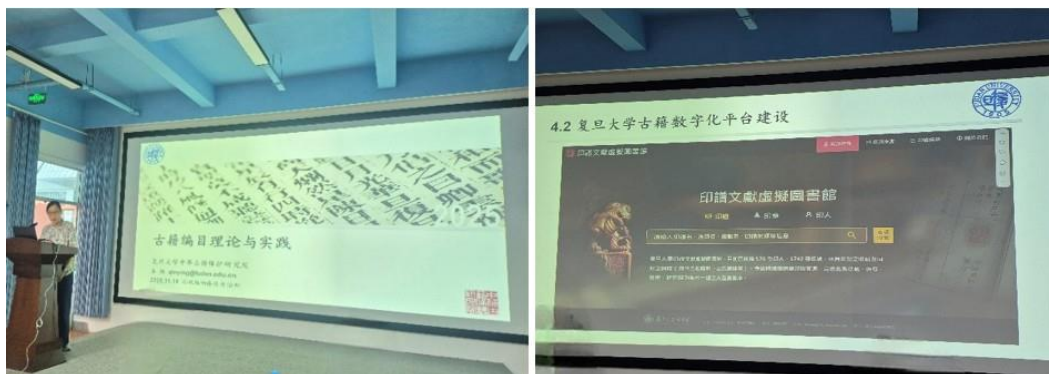

“มุมมองและการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างภาษาของคัมภีร์ใบลาน: คัมภีร์ใบลานของชาวไทย และพม่า”
วิทยากรโดย Yi Wang จากสำนักงานวางแผนและจัดพิมพ์หนังสือโบราณของชนกลุ่มน้อย แห่งมณฑลยูนนาน

“ความก้าวหน้าการวิจัยจุลินทรีย์ในการจำแนกประเภทและการป้องกันจุลินทรีย์บนพื้นผิวของใบลาน”
วิทยากรโดย Huang Yanyan สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน

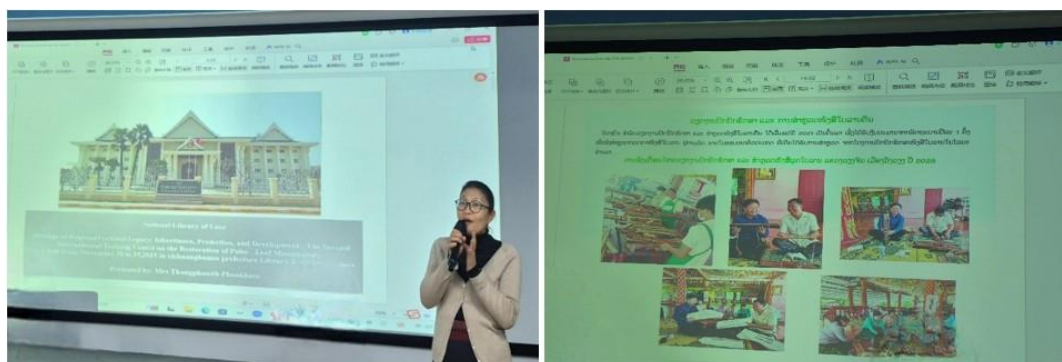
“ทฤษฎีและการปฏิบัติในการจัดทำรายการหนังสือโบราณ”
 วิทยากรโดย Qin Ying จากสถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู่ตัน

“โครงการอนุรักษ์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย ค.ศ. ๒๐๐๓ - ๒๐๒๔”
 วิทยากรโดย นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ จากสถาบันวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

“หอสมุดแห่งชาติลาว การสำรวจและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ”
 วิทยากรโดยนางภูคำ ทองพวนิช จากหอสมุดแห่งชาติลาว

“การอนุรักษ์และบำรุงรักษาคัมภีร์ใบลาน” วิทยากรโดย Wang Shan จากสถาบันวิจัยมรดกวัฒนธรรมจีน

“ความก้าวหน้าในการวิจัยพฤกษศาสตร์บนเอกสารใบลาน”
 วิทยากรโดย Zhang Jingyu สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน

“ความก้าวหน้าในการศึกษาวัสดุศาสตร์ของคัมภีร์ใบลาน”
 วิทยากรโดย Lui Peng สถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน

การฝึกปฏิบัติการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ
วิทยากรโดย Li Yan จากสถาบันอนุรักษ์และฟื้นฟูหนังสือโบราณจีน มหาวิทยาลัยฟู้ตัน

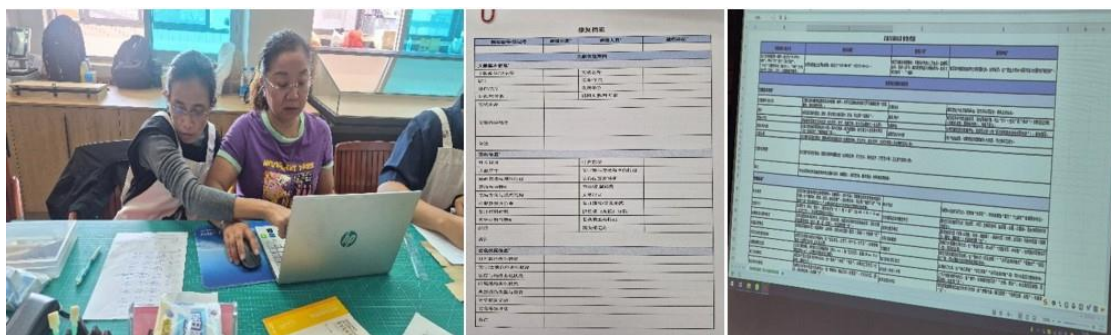

การบรรยายทฤษฎี พื้นฐาน เทคนิควิธีการ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ

การแนะนำเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน รายละเอียดและคุณสมบัติการใช้ปฏิบัติงาน

การบันทึกคำอธิบาย รายละเอียด ตัวบ่งชี้ ลักษณะของคัมภีร์ใบลานก่อนทำการซ่อมแซมและอนุรักษ์

การบันทึกภาพคัมภีร์ใบลานและสภาพความเสียหายทั้งหมดก่อนดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์

การตรวจจับและวิเคราะห์องค์ประกอบวัสดุ จุลินทรีย์ เชื้อรา และสิ่งแปลกปลอมบนพื้นผิวใบลาน

การวัดความหนา การวัดสี และการวัดค่า pH ของไบโกลาน ก่อนดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์

การเตรียมวัสดุและการผสมกาวพลาสติกเรซิน สำหรับใช้ในการซ่อมแซมและอนุรักษ์คัมภีร์ไบโกลาน

การทำความสะอาดและกำจัดคราบรอยเปื้อนของเอกสารโบราณ

การฟื้นฟู ซ่อมแซมและอนุรักษ์โบราณที่ได้รับความเสียหายเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่
ลักษณะของความเสียหาย : ขาดสูญหาย หลุดหาย และการเสื่อมสภาพของเส้นใยโบราณ

การฟื้นฟู ซ่อมแซมและอนุรักษ์ใบลานที่ได้รับความเสียหายเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก
ลักษณะของความเสียหาย : รอยแตก เป็นร่อง รูขนาดเล็ก รูพรุนขนาดใหญ่

การรักษารูปร่างของใบลาน เพื่อให้ใบลานตรง ไม่โค้งงอ บิดเสียรูปทรง
การตกแต่งและปรับปรุงทรงของใบลานที่ดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว

การวัดความหนา การวัดสี และการวัดค่า pH ของใบลาน หลังดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์

การบันทึกภาพคอมพิวเตอร์ใบลาน และบันทึกคำอธิบาย รายละเอียด ตัวบ่งชี้ ลักษณะสภาพปัจจุบันทั้งหมด หลังดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์แล้ว

การนำเสนอและจัดแสดงนิทรรศการผลงานคัมภีร์ใบลานที่ได้ดำเนินการซ่อมแซมและอนุรักษ์เรียบร้อยแล้ว

พิธีสำเร็จการศึกษาและมอบเกียรติบัตรแก่ผู้เข้าร่วมอบรม

การศึกษาฐานแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม ด้านเอกสารโบราณและอักษรภาษาไทย
ณ ศูนย์ฝึกอบรมเทคนิคการทำคัมภีร์โบราณ และศูนย์การเรียนรู้อักษรภาษาไทย หมู่บ้านไทลื้อกาหลันป่า

